

Opava 4.6.2013
čj. SRS 031586/2013

Oblastní odbor SRS
Jaselská 552/16
746 82 Opava

Zpráva č. 10 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 27.5.–2.6.2013

1. Počasí

Pokračovalo chladné počasí konce předchozího týdne. Ranní teploty se pohybovaly v rozmezí pouze 5–10 °C, odpolední maxima většinou mezi 10 a 20 °C. Bylo převážně oblačno až zataženo s dešťovými přeháňkami nebo slabým deštěm, slunce se ukazovalo jen sporadicky. K pocitu chladu často přispíval i silný vítr, zejména uprostřed týdne. Maximální teploty vystoupily za celý týden nad 20 °C jen nepatrně, a to jen v úterý a v neděli na některých místech spíše v jižní části oblasti. I když teploty byly po celý týden poměrně velmi nízké, ranní mrazy, a to ani přízemní, nebyly zaznamenány.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Bujný růst a vývoj plodin v předchozím období se nyní výrazně zpomalil. Chmel a některé porosty kukuřice mají důsledkem chladu světlejší barvu. V porostech je mokro, někde stojí voda. Aktivita některých hmyzích škůdců byla značně omezena. Problémy zemědělcům působí spíše průběh počasí, zejména nadbytek srážek, než výskyt škodlivých organismů.

OBILNINY

V lokalitách s intenzivnějšími srážkami začínají místy poléhat zejména ozimé ječmeny, u jarních ječmenů dochází k silnému žloutnutí důsledkem přemokření půdy.

PŠENICE OZIMÁ (RF 33–61 BBCH, fáze 3. kolénka až počátek květu)

Střední výskyty **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** zaznamenali v okresech Jeseník (Bernartice), Olomouc (Vacanovice) a Prostějov (Klenovice na Hané, Němčice nad Hanou). *Pozorování napadení listů se provádí při objevení posledního listu (37 BBCH), na počátku metání (51 BBCH) a v době květu (61 BBCH) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Při prvních dvou pozorováních se z odnoží ve vzorku hodnotí napadení třetího listu shora, při třetím pozorování napadení horních dvou listů. Zaznamená se % napadených odnoží pšenice, při posledním pozorování se hodnotí index napadení pro jednotlivá listová patra.*

Ošetří se porosty s více než 60 % napadených odnoží nebo při indexu napadení 40 a více % v době květu (61 BBCH).

Střední výskyt **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** zaznamenali v okrese Jeseník (Vidnava).

Sledování septoriové skvrnitosti pšenice se provádí ve fázích 31–32 BBCH (1. až 2. kolénko), 37 BBCH (objevení posledního listu), 51 BBCH (počátek metání) a 71 BBCH (krátce po odkvětu) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Sleduje se počet napadených listů a při posledním pozorování se určí index napadení pro dvě horní listová patra. **Ošetří se porosty s 12 a více % napadených listů, případně s indexem napadení horních dvou listových pater 40 a více % při posledním pozorování.**

První výskyty **pyrenoforové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)** byly pozorovány 30.5. v okrese Opava (Javorník-Ves, Vidnava). Střední výskyty byly zaznamenány v okresech Opava (Kobeřice) a Přerov (Želatovice).

Sledování pyrenoforové skvrnitosti pšenice se provádí ve fázích 31–32 BBCH (1. až 2. kolénko), 37 BBCH (objevení posledního listu), 51 BBCH (počátek metání) a 71 BBCH (krátce po odkvětu) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Sleduje se počet napadených listů a při posledním pozorování se určí index napadení pro dvě horní listová patra. **Ošetří se porosty s 5 a více % napadených listů, případně s indexem napadení horních dvou listových pater 40 a více % při posledním pozorování.**

První výskyt **kyjatky osenní (*Sitobion avenae*)** v okrese Opava (Bohuslavice) byl zjištěn 29.5.

Pozorování mšic se provádí na začátku metání (49 BBCH), na začátku kvetení (61 BBCH) a začátku zrání (71 BBCH). Kontroluje se 50 odnoží, vždy všechny listy a klas (5 míst krát 10 odnoží). Pozorování se provádí více než 20 m od okraje porostu. Vypočte se průměrný počet každého druhu na jednu odnož.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více mšic na jednu odnož.

První výskyt larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** hlásili 24.5. z okresu Olomouc (Nový Dvůr).

Pozorování imag se provádí po uplynutí 4 dnů (nemusí být za sebou) s maximální teplotou vyšší než 17 °C, které následují po splnění sumy efektivních teplot SET_{6,0} 110,0 °C denních stupňů DS (orientačně to bývá v období od konce dubna do poloviny května). Kontroluje se 100 smyků v porostech pšenice a ječmene na deseti různých místech rozložených na ploše pozemků (10 míst krát 10 smyků). Pozorování vajíček a larev se provádí po dosažení SET_{6,0} 400,0 °C DS (orientačně u ozimé pšenice ve fázi 32–37 BBCH). Pokud je vylihých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnů do doby, než se zjistí 50 % vylihých larev. Kontroluje se 10 odnoží za sebou v řádku na 10 různých místech porostu (celkem 100 odnoží) ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu.

Předpoklad škodlivého výskytu larev je při zjištění více než 70 brouků na 100 smyků. Ošetřuje se v době, kdy poměr vajíček a vylihých larev je 1 : 2 nebo vyšší.

JEČMEN OZIMÝ (RF 45–65 BBCH, pochva praporcového listu naduřelá až střed květu)

Porosty jsou většinou vyrovnané, v dobrém zdravotním stavu, v lokalitách s intenzivními přeháňkami místy polehlé.

V okresech Jeseník (Velká Kraš) a Olomouc (Nový Dvůr) byly v uplynulém týdnu pozorovány až střední výskyty příznaků **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)**.

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření druhého kolénka do začátku metání (32–51 BBCH) a ve fázi, kdy prvá zrna dosáhla poloviny konečné velikosti (71 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32–37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na čtvrtém listu shora, ve fázi 39–51 BBCH na třetím listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32–51 BBCH napadeno 50 a více % listů. Za škodlivé se rovněž považuje, jestliže ve fázi 71 BBCH je index napadení některého z horních dvou listových pater 50 a více %.

Střední výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** zaznamenali lokálně v okrese Jeseník (Velká Kraš).

Pozorování sít'ovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí na konci odnožování (29 BBCH), při objevení se posledního listu (37 BBCH) a začátkem metání (51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. V prvních dvou termínech se určí počet rostlin (odnoží) s příznaky napadení, začátkem metání se vypočte index napadení horních dvou listových pater.

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 5 a více % rostlin (odnoží), případně při indexu napadení 50 a více %.

První výskyt larev kohoutků (*Oulema spp.*) v porostech ozimých ječmeneů zaznamenali rovněž v okrese Olomouc (Velká Kraš) 24.5.

Monitoring a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

JEČMEN JARNÍ (RF 21–45 BBCH, počátek odnožování až pochva praporcového listu naduřelá)

Silné žloutnutí některých porostů jarního ječmene v důsledku podmačení následkem intenzivních srážek je možné pozorovat takřka po celé oblasti.

Lokální střední výskyty sítovitě skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*) byly zjištěny v okresech Jeseník (Velká Kraš), Nový Jičín (Sedlnice) a Prostějov (Němčice nad Hanou, Smržice).

Monitoring a indikace ošetření viz ječmen ozimý.

Ojedinelý střední výskyt spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*) byl pozorován v okrese Jeseník (Velká Kraš).

Monitoring a indikace ošetření viz ječmen ozimý.

První výskyt padlí ječmene (*Blumeria graminis*) byl v okrese Šumperk (Rovensko) pozorován 29.5. Ojedinelé je výskyt v okrese Karviná (Starý Bohumín) silný, v okrese Nový Jičín (Sedlnice) střední.

Pozorování padlí ječmene se provádí v plném odnožování (25 BBCH), při objevení druhého kolénka (32 BBCH) a na začátku metání (49–51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož.

Ošetřít se porosty, u nichž je při prvních dvou pozorováních padlím ječmene napadeno 10 a více % rostlin (25 BBCH) nebo odnoží (32 BBCH), případně při indexu napadení horních dvou listových pater 40 a více % na začátku metání.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 19–34 BBCH, 9 a více listů vyvinuto až 4. internodium viditelné)

První výskyt kyjatek hrachové (*Acyrtosiphon pisum*) zjistili také v okrese Olomouc (Vacanovice) 29.5.

Pozorování kyjatek se provádí jednou týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu (fáze 12 BBCH) do nalezení prvních kyjatek na rostlinách. Množství jedinců kyjatek (imag i nymf) se sleduje jednou za 14 dnů od nalezení prvních kyjatek na rostlinách do žluté zralosti, fáze 83–85 BBCH. Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Mšice se na místě oklepou na světlou podložku (např. papír) a spočítají.

Ošetřít se porosty, kde je v průměru 3 a více jedinců kyjatek na jednu rostlinu hrachu.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 65–71 BBCH, plný květ až asi 10 % šešulí dosáhlo druhově, resp. odrůdově specifické velikosti)

Výskyty houbových chorob, ale i většiny škůdců, jsou v současné době slabé.

První výskyt vajíček bejlomorky kapustové (*Dasyneura brassicae*) byl pozorován 28.5. v okrese Přerov (Rokytnice), první výskyty larev v šešulích hlásili 28.5. z okresu Olomouc (Loučany) a 30.5. z okresu Jeseník (Javorník-Město, Javorník-Ves).

Výskyt imag se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od žlutého poupěte do plného květu, fáze 59–65 BBCH, a jednou týdně v období od plného květu do konce květu, fáze 65–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je pozorováno v průměru 0,25 a více imag bejlomorky kapustové na 1 rostlinu. Ošetření v době, kdy jsou již vylíhlé larvy, je neúčinné.

V okrese Jeseník (Javorník-Město) trvá silný výskyt blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*). Poškození je lokálně tak silné, že se vyvíjí jen velmi malý počet šešulí.

Výskyt brouků se sleduje jednou týdně od dosažení teploty 9 °C ve 14 hodin do začátku květu řepky. Hodnotí se počet brouků na 50 vrcholových květenstvích.

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru více než 300 brouků na 100 vrcholových květenství.

MÁK SETÝ (RF 24–35 BBCH, fáze třetího a čtvrtého pravého listu až fáze růžice)

První výskyt plísně máku (*Peronospora arborescens*) zaznamenali 29.5. v okrese Olomouc (Velká Bystřice). V okrese Prostějov (Výšovice) dochází k odumírání rostlin primárně napadených plísní máku.

Pozorování plísně máku se provádí v období od začátku stonkování do začátku květu, fáze 40–52 BBCH. Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin.

Ošetří se porosty, kde je plísní máku napadeno 2 a více % rostlin.

První výskyt mšice makové (*Aphis fabae*) v porostech máku zjistili v okrese Jeseník (Vlčice) 30.5., výskyt v okrese Ostrava (Vratimov) je hodnocen jako střední.

Pozorování mšice makové v porostech máku se provádí po ukončení přeletu mšic z brslenů do začátku sekundárního přeletu (orientačně do poloviny května), před květem (fáze 47–49 BBCH) a po začátku sekundárního přeletu (2–3 týdny po zjištění nymf se základem křídel na řepě či bobu). Pozorování se provádí na celé ploše porostu. Za napadenou se považuje rostlina alespoň s jednou živou mšicí. Kontroluje se 100 rostlin (5 míst krát 20 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde do začátku sekundárního přeletu je pozorováno v průměru 5 a více % napadených rostlin, po začátku sekundárního přeletu 20 a více % napadených rostlin.

OKOPANINY

BRAMBOR (RF 21–61 BBCH, vývoj dalších listů až počátek květu)

První výskyty imag mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*) byly pozorovány v okresech Nový Jičín (Větrkovice, 29.5.), Olomouc (Holice, 24.5.) a Opava (Vršovice, 28.5.), první výskyty vajíček v okresech Opava (Vršovice, 28.5.), Prostějov (Držovice, Prostějov, 29.5.) a Přerov (Osek nad Bečvou, 29.5.).

V období hromadného kladení vajíček se sleduje množství brouků v porostu a za 2–4 týdny (tedy celkem třikrát) množství ohnisek larev. Porost je nutno projít nejméně čtyřikrát na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provede v době maxima líhnutí larev. Při normálním průběhu počasí to bývá obvykle v době, kdy první vylíhlé larvy dosáhnou třetího instaru. Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno 100 a více brouků na 1 ha nebo 140 a více ohnisek larev, přičemž za jedno ohnisko se považuje skupina 35 a více larev.

CUKROVKA (RF 15–17 BBCH, 5 až 7 listů vyvinuto)

Porosty cukrovky jsou v dobrém zdravotním stavu, z okresů jsou hlášeny pouze slabé výskyty vajíček květilky řepné (*Pegomyia hyoscyami*) a slabé výskyty mšice makové (*Aphis fabae*).

CHMEL (RF 28–35 BBA, 8. pár vedlejších výhonů viditelný až rostliny dosáhly 50 % výšky drátu)

Ve chmelnicích se provádí kultivace a první přiorávka.

První výskyt plísně chmele (*Pseudoperonospora humuli*) byl zjištěn také v okrese Olomouc (Velký Týnec) 29.5.

Přelet mšice chmelové (*Phorodon humuli*) ze zimních hostitelů pokračuje, množství mšic na rostlinách stoupá (Prosenice, okres Přerov).

Výskyt mšice chmelové se sleduje jednou týdně od zavedení chmele.

Ošetření chmele se provede při průměrném výskytu 50 a více mšic na 1 list nebo při napadení 10 a více % hlávek v období začátku tvorby kolonií larev na listech chmelových rostlin.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních

sadech a na rozptýlené zeleni. Jsou zjišťovány další slabé výskyty strupovitosti na listech jabloní a hrušní. Při chladném a deštivém počasí jsou nálety do feromonových lapáků u všech sledovaných druhů motýlů slabé nebo zcela ustaly.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 69–72 BBCH, konec kvetení až velikost plodu do 20 mm)

Výskyt padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*) na náchylných odrůdách v okresech Jeseník (Javorník-Město), Karviná (Nový Bohumín), Olomouc (Vilémov) a Prostějov (Dětkovice) je lokálně až střední.

Ošetření se signalizuje v období sekundárního šíření choroby ve fázi 55 BBCH (zelené poupě) a opakuje se podle potřeby (infekční tlak, intenzita růstu, použitý přípravek) přibližně až do fáze 76 BBCH (plody velikosti vlašského ořechu).

První výskyty strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*) hlásili 30.5. z okresů Jeseník (Javorník-Město) a Olomouc (Vilémov).

Pokud nejsou k dispozici údaje o délce ovlhčení listů, případně zralosti reprodukčních orgánů patogena, lze termín zralosti askospor odhadnout přibližně podle fenofáze hostitele, což bývá obvykle ve fázi 53–54 BBCH (zelená špička až myší ouško). Ošetření je signalizováno po zjištění prvních zralých askospor, nejpозději ve fenofázi 54 BBCH v případě preventivní ochrany nebo při splnění podmínek pro infekci. Další ošetření se odvíjí od povětrnostních podmínek (délka ovlhčení listů), často se využívá ošetření před očekávanými srážkami, ale tak, aby postřik na listech a plodech dokonale zaschl.

Střední výskyt mšic (*Aphididae*) zaznamenali v okrese Olomouc (Tršice) na neošetřovaných stromech u drobných pěstitelů.

Kontroluje se 100 letorostů (na 5 místech 20 letorostů z 1 stromu) na konci kvetení, fáze 67 BBCH.

Ošetření se provede při napadení 2 a více % letorostů koloniemi mšic, v případě napadení mšicí jabloňovou 10 a více %.

V okrese Olomouc (Vilémov) zaznamenali 28.5. první miny podkopníčka spirálového (*Leucoptera malifoliella*) na listech jabloní.

Pozorování ve feromonových lapácích se provádí jednou týdně od 15. dubna do 15. září.

Škodlivý výskyt může nastat při náletu průměrně 3 a více samců na jeden feromonový lapák za jeden den. Letová vlna signalizuje pouze termín ošetření, pro indikaci ochrany je od druhé generace rozhodující počet min, který by neměl překročit 2 miny na list.

Silný výskyt housenek bekyně zlatořitné (*Euproctis chrysorrhoea*) byl pozorován na alejích okrasných jabloní v okrese Olomouc (Droždín) a mezi Velkými Heralticemi a Zadky na Opavsku.

Za škodlivý se považuje výskyt 4 a více housenek v průměru na jeden letorost.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 69–72 BBCH, konec kvetení až velikost plodu do 20 mm)

Silné poškození plůdků housenicemi pílatky švestkové (*Hoplocampa minuta*) a pílatky žluté (*Hoplocampa flava*) pozorovali v okrese Olomouc (Kožušany).

Imaga pílatek se sledují dvakrát týdně od začátku kvetení, fáze 61 BBCH, a po zjištění prvních imag denně do konce kvetení, fáze 67 BBCH, na 3 bílých lepových deskách. Výskyt vajíček se sleduje jednorázově na konci kvetení, fáze 67 BBCH, ve 100 nejvyvinutějších středových květech ze 100 květních růžic.

Optimální termín ochrany je při začátku líhnutí housenic, tj. při zjištění vajíček se dvěma červenými skvrnkami. Ošetří se sady, které v průměru vykazují napadení květů 5 a více %.

Střední výskyt mšic (*Aphididae*) zaznamenali v okrese Olomouc (Tršice) také na neošetřovaných stromech slivoní u drobných pěstitelů.

Napadení letorostů mšicemi se sleduje v období prvního opadu plodů po odkvětu až zbarvování plodů, fáze 71–81 BBCH (orientačně duben až červenec).

Ošetření se provede při napadení 5 a více % letorostů koloniemi mšic.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek